

تحلیل محتوای ارتباط بین تصاویر و متن نوشتاری کتاب فارسی پایه چهارم ابتدایی (چاپ ۱۳۹۶)

سمیع علی بلاغی علی آباد^۱، صونا تیموری جنگه سر^۲

۱- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید رجایی ارومیه

afsharsamie@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس علامه طباطبائی ارومیه

Sonateymuri7799@gmail.com

چکیده

پژوهش توصیفی حاضر، به تحلیل محتوای ارتباط بین تصاویر و متن نوشتاری کتاب فارسی پایه چهارم ابتدایی (چاپ ۱۳۹۶) پرداخته است و با روش های متداول در آمار توصیفی، با استفاده از روش تحلیل محتوا ارتباط تصاویر با متن نوشتاری مورد تحلیل قرار گرفته است. در این پژوهش طبقه بندی به این صورت انجام گرفته است: تصاویر کتاب فارسی پایه ی چهارم ابتدایی (چاپ ۱۳۹۶) به سه گروه هماهنگ با متن نوشتاری و دارای فن تاکید، ناهماهنگ با متن نوشتاری و بدون فن تاکید و ناهماهنگ با متن نوشتاری و همراه با فن تاکید تقسیم بندی شده است. در بررسی تصاویر کتاب فارسی چهارم ابتدایی ملاحظه میشود که از مجموع ۴۱ تصویر در کل کتاب، ۲۲ تصویر نسبت به متن هماهنگ و ۱۹ تصویر دیگر با متن نوشتاری ناهماهنگ بوده است، که از این تعداد ۱۰ تصویر بدون فن تاکید و ۹ تصویر دیگر با فن تاکید تشخیص داده شده است. نتایج به دست آمده مبین آن بود که میزان ارتباط تصاویر با متن نسبت به کل تصاویر کم است که در حدود ۵۴ درصد کل تصاویر با متن نوشتاری هماهنگی داشته و کمتر میتواند در ایجاد پرورش خلاقیت در یادگیرندگان موثر باشد. پس معلمان باید با شناسایی تصاویر ناهماهنگ، پیام اصلی آنها را برای دانش آموزان مشخص نمایند.

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، ارتباط تصاویر، ارتباط متن نوشتاری، فارسی چهارم ابتدایی، فن تاکید

۱- مقدمه

کتاب درسی مهم ترین و پرکاربردترین رسانه آموزشی در کشور ایران است. این رسانه ی با اهمیت، دربردارنده بخشهای نوشتاری، تصویرها و تمرین هایی است که در راستای تحقق هدفهای کتاب انتخاب و سازماندهی می شوند. از سوی دیگر آموزش خواندن و نوشتن به عنوان کلید ورود به نظام آموزش رسمی کشور، اهمیت کتابهای درسی در مقطع ابتدایی را دوچندان کرده است (کوهی نژاد، تیموری سنگانی، ۱۳۹۵). لذا با توجه به اهمیت این رسانه آموزشی، شاخص مهمی به عنوان تحلیل محتوا مطرح میشود. تحلیل محتوا به عنوان یک شیوه پژوهشی کاربرد های متعددی در حوزه های مختلف علوم انسانی من جمله علوم تربیتی، روان شناسی، جامعه شناسی، مردم شناسی، زبان شناسی، ارتباطات و... دارد. در این رویکرد، پژوهشگر به شناخت مفاهیم، ارزش ها، اعتقادات، هنجارها و رفتارهایی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم در واژه ها، عبارات، تصاویر و ساختارهای یک پیام یا محتوا مستتر است، میپردازد (حسن مرادی، ۱۳۹۶).